

Gelderse Netwerkdag 'Duurzaamheid: Onze verantwoordelijkheid'

Ruim honderd mensen namen op zaterdag 8 maart actief deel aan de Gelderse Kerk-en-Milieu-dag. Het thema voor de dag was 'Duurzaamheid: Onze verantwoordelijkheid'. De plaats van samenkomst voor deze netwerkdag vormde het prachtige zalen- en conferentiecentrum De Brink van de Brinkstraatkerk in Bennekom.

De dag ging van start met het gezamenlijk zingen van twee liederen uit Nieuwe Liedboek, Lied 216 : "Dit is een morgen als ooit de eerste....." en Lied 978: "Aan U behoort, o Heer der heren, de aarde met haar wel en wee... " Daarna kwamen drie pastores aan het woord. Ze vertelden over hun theologische inspiratie en pastorale praktijk betreffende duurzaamheid.

Ds. Agnes Gilles, als predikante verbonden aan de Brinkstraatkerk, bekende dat ze veel tekort schiet. "Voor mensen van mijn generatie en jonger is de aarde meer en meer een gebruiksvoorwerp geworden. De aarde levert ons van alles wat we nodig hebben om lekker en makkelijk te kunnen leven. Maar als christen past ons die houding in het geheel niet. De aarde is een geschenk! Ons gegeven om door te leven. Niet om van te leven, maar om door te leven. Wij leven dankzij de aarde. Als we dat alleen al diep van binnen zouden beseffen en daarnaar gaan leven!"

Pater Ronald Putman, is franciscaan en pastoor van de St Eloyparochie in Beverwijk. "Als uitgangspunt voor mijn spreken over duurzaamheid, ga ik uit van franciscaanse waarden", vertelde hij. Zoals Franciscus van Assisi (1182-1226), die op een voor mij (en velen) inspirerende wijze volgens het Evangelie wilde leven, met name in de wijze waarop hij met de aardse goederen omging. Voordat ik minderbroeder franciscaan was, ben ik 10 jaar als priester van het bisdom Utrecht werkzaam geweest. Het hebben van een eigen woning, een auto en een eigen salaris, voelde voor mij niet goed. Het was voor mij geen probleem dat ik een groot deel van mijn salaris aan een woning en een auto kwijt was. Maar wat voor mij wel woog was de belasting van het milieu en de overtuiging dat het geld toch veel beter gebruikt zou kunnen worden. Waarbij dan het verlangen naar soberheid, gemeenschapsleven en de keuze voor zwakkeren in de samenleving, waar Jezus Christus mij in aansprak, de onderstroom was."

Ds. Leen de Ronde, als predikant verbonden aan de St. Maartenskerk in Tiel, stelde dat in Genesis de aarde door God de Schepper aan de mens is gegeven om te bewerken en te bewaren. Om ons dat goed te realiseren, en God daarvoor te danken, dankte hij Israël voor het geweldige geschenk van de Sabbat. Ds. De Ronde is voorstander van het houden van een Scheppingszondag gedurende het kerkelijk jaar. Hij benadrukte ook het belang van de hoop, de levende hoop, onze hoop voor de aarde, onze hoop van schepping tot herschepping.

Voor de lunch werd aan de deelnemers aan de netwerkdag gevraagd hun wensen en dromen op een 'blaadje' te schrijven en in een Duurzaamheidsboom op te hangen. De leverde veel reacties op. Enkele voorbeelden:

- dat we geïnspireerd blijven worden vanuit onze Christelijke bronnen en dat we elkaar steeds meer mogen inspireren, opdat we zelf en onze wereld steeds duurzamer mag worden, en we steeds beter onze aarde bewerken en bewaren.
- dat onze bestuurders kerkelijk en burgerlijk meer en meer aandacht aan duurzaamheid mogen geven.
- dat we met onze hulpbronnen (energie, grondstoffen onze landbouw inclusief landbouwhuisdieren) steeds duurzamer om mogen gaan, zowel materieel (recycling, beter isoleren, betere behuizing dieren, groene stroom enz.) als sociaal en economisch (fair trade e.a.).
- dat we meer gaan doen aan duurzaamheidseducatie m.n. op basisscholen.
- dat de inspiratie zal uitmonden in handelen en concreet inhoud krijgt.

In de namiddag werden in totaal in 10 werkgroepen (2 dialogen met pastores) verschillende aspecten van duurzaamheid besproken.

1. Dialoog met en tussen pastores (geleid door Christiaan Hogenhuis, OIKOS)

Punten die in de gesprekken met en tussen de pastores naar voren kwamen:

- Alles begint bij aandacht (voor elkaar, de natuur, de schepping), ontmoeting en gesprek, als vorm van zorg voor elkaar.
- Duurzaamheid is in de eerste plaats een levenshouding waarin aandacht een grote rol speelt. Daarbij helpt een zekere discipline die we ons zelf opleggen, vooral in de vorm van een regelmaat aan rustmomenten, van stoppen, stilstaan. Denk aan de sabbat en tijd en ruimte om te bidden. Ontplooiing door begrenzing.
- De kerk heeft een enorme betekenis als krachtbron en oefenruimte voor die levenshouding. Daar kunnen wij elkaar aanspreken op onze diepste bronnen die ons motiveren tot een duurzame levenshouding.
- Zo ontdekken we dat de hele bijbel en de hele kerkelijke traditie betrekking heeft op duurzaamheid als levenshouding van respectvolle aandacht.
- Dit kan een geconcentreerde vorm krijgen in het vieren van scheppingszondag. Laten we daar echt werk van maken.

2. Zonnepanelen op kerkdaken en financieringsmogelijkheden (geleid door Wim Haver, Wageningen)

Zonnepanelen zijn geschikt als aanvulling op energiebesparende maatregelen in en om de kerk. Zonnepanelen realiseren op kerkgebouwen (veelal monumenten) is niet eenvoudig. Er zijn een aantal goede voorbeelden van kerkgebouwen waarop zonnepanelen zijn gelegd, onder andere in Nieuw Vennep en Baarn. In beide gevallen zijn gerichte projecten gedaan, inclusief voor de financiering. De Arboretumkerk in Wageningen onderzoekt de mogelijkheid om zonnepanelen op het dak van de kerk te plaatsen. De kerk is een monument. Voor de R.K. Johannes de Doperkerk in

Wageningen wordt nagegaan of gebruik van zonne-energie mogelijk is, wat de kosten en baten zijn en hoe er een project van kan worden gemaakt.

3. Energie (geleid door David Ketel, Bennekom)

Besparingsmaatregelen ten aanzien van het energieverbruik in en om de kerk leveren vaak direct veel financiële voordelen. Naast verbeteringen op het punt van isolatie, levert het omlaag brengen van de basistemperatuur in de winter in kerken een behoorlijke besparing. In veel kerken ligt de temperatuur wanneer deze niet in gebruik is rond de 16 graden. Wanneer deze in die perioden bijvoorbeeld op 13 graden of nog beter 10 graden Celsius wordt ingesteld is een besparing mogelijk van rond de 30%. Een verlaging van de basistemperatuur in de kerk levert per graad een reductie van circa 7% in het energieverbruik op.

Voor de energieadviesing aan kerken in Gelderland wordt besloten tot het opstarten van een 'Ondersteuningsgroep Energie'.

4. Fairtrade voor kerken (geleid door Carolien de Haan)

In de workshop is op een creatieve gewerkt. Er werd gediscussieerd aan de hand van stellingen. Er werd chocolade en ananas geproefd.

Enkele deelnemers aan de netwerkdag spreken samen af om voor de regio Bennekom, Wageningen en Ede een plan op te stellen om voor 10 locaties het predicaat 'fairtrade kerk' te verkrijgen. Informatie vindt u op

www.fairtradegemeenten.nl en www.fairtradekerken.nl

5. Duurzaamheid in kerkelijk beleid en beheer (geleid door Harry Haverkamp, Bennekom)

In deze workshop kwamen een aantal punten naar voren:

- Ontwikkel en steun inspirerende concrete acties en plannen. Zoek zo breed mogelijk steun. Werk bijvoorbeeld samen met de Diaconie/Caritas, kerkrentmeesters, bloemengroepen, jongeren. Geef de inspiratie en verbeelding ruim baan.
- Informeer en betrek de hele gemeenschap. Betrek ook andere kerken (bijvoorbeeld via werkgroep Kerk en Milieu, Raad van Kerken enz.) en de niet kerkelijke omgeving. Samen sta je sterker.
- Houdt de stappen realistisch.
- Straal opgewektheid uit en vier je successen uitbundig ook al zijn ze soms klein. De koers en de sfeer zijn zeker zo belangrijk als het eindresultaat.

6. Groen in en om de kerken (geleid door Nicole van Rijn)

De deelnemers aan de workshop komen met een aantal concrete ideeën om 'groen' in en om de kerk te bevorderen:

- Aan de beheerderscommissie van de Vredehorst in Wageningen voorstellen om een permatuin te maken op de grond rondom Vredehorst.
- Kerktuin in Wageningen aanleggen naar het voorbeeld van Franciscushof in Megen.

- Met de vrijwilligers van de bloemschikgroep op excursie gaan naar de Franciscushof in Megen
- Vanuit de kerk een nieuwe impuls geven aan de wekelijkse groentemarkt (van overbodige groenten) in Bennekom.
- Een stukje van de tuin van kerken beschikbaar stellen aan kinderen. Ze zouden daar iets kunnen zaaien of planten (bijv. zaden en/of plantmateriaal dat ze tijdens de kindernevendienst hebben gekregen) .
- Fruitbomen tegen de zuidmuur van de kerktuin en het kerkplein vergroenen
- In Bennekom A Rocha-activiteiten pogen te integreren in activiteiten van de werkgroep Kerk en Milieu. Ook samenwerking zoeken met Transition Towns Vallei.
- Een bankje plaatsen in de kerktuin als een plek voor rust en ontmoeting
- Een speurtocht in het bos organiseren, of een wandeling onder leiding van een gids.

7. Duurzaamheid en talenten (geleid door Gerard van Eck, DISK)

Het spel 'Duurzaamheid en talenten' blijkt een waardevol middel om duurzaamheid op speelse wijze aan de orde te stellen in een gemeenschap, zowel voor bestuurders, jongeren als ouderen. Het spel is te koop bij DISK (www.duurzaamheidentalenten.nl). Mocht er iemand in de eigen regio de spelworkshop 'Spelenderwijs duurzaam' willen organiseren, dan is dat mogelijk. Neem dan contact op via een e-mail naar info@duurzaamheidentalenten.nl. Er wordt dan een programma op maat gemaakt.

8. Duurzaamheid voor en door jongeren (geleid door Lyska van der Elst, consulent PKN Wageningen en Elze van Tongeren, MICHA Young)

Er werd door deelnemers van de workshop bepleit ideeën van jongeren meer te betrekken bij kerkelijke activiteiten betreffende duurzaamheid. Want jongeren kunnen een verrassende en creatieve bijdrage leveren en ook veel effectiever hun eigen leeftijdsgenoten bereiken als ze zich zelf enthousiast en betrokken voelen. Nuttige materialen voor werken met jongeren aan duurzaamheid zijn te vinden op de websites www.deverrenaasten.nl en www.michayoung.nl.

9. Duurzaam ondernemen (geleid door Kees Buijs, Wageningen)

In de workshop duurzaam ondernemen leerden 3 agrariërs dat dit vraagt dat je meebeweegt met het Leven. De eigen motivatie is het begin. Je motivatie moet ook geworteld zijn, ook spiritueel. Goede zorg voor land en vee is nodig. Zo bezig zijnde is het nog leuk ook. Laat ook aan de (jou) kinderen zien wat je doet, wek belangstelling bij kinderen. Je hebt elkaar ook nodig, producent en consument. In je eentje lukt het niet. En, het moet niet te zwaar worden.

Dank aan de mensen die zelfgebakken versnaperingen meebrachten voor de koffie en thee.
Rest nog de vraag, wie verzorgt de volgende netwerkdag, wie wil het stokje overnemen?? We horen het graag van U.

De netwerkdag werd afgesloten met het samen zingen van de lied 981 en lied 419 uit het Nieuwe Liedboek. 'Zolang er mensen zijn op aarde.....' en 'Wonen overal bijna thuis, aarde mijn hemel mijn vaders huis.....'